

*„Viri prudentes et sapientes
numquam divitias nimias
cupient“*

Otevřené vzdělávání a otevřená věda, MOOC, SOOC, občanská věda, Wikipedie, wiki přístup, wiki komunity, nelineární učení

Učící se společnost

2017

Michal Černý

Otevřené učení

- Otevřené vzdělávací zdroje
- Otevřené kurikulum
- Otevřená data ve vědě
- Otevřené zdroje
- Občanská věda
-

Otevřené vzdělávací zdroje

- Do velké míry otázka licencí, neexistuje jednotný autorský zákon, i když CC není špatné
- Otevřené nemusí znamenat zdarma
- Obtížné vyhledávání (GCS)
- Návaznost na možnosti modifikace a dalšího zpracování

Kritéria kvality digitálních vzdělávacích zdrojů podpořených z veřejných rozpočtů verze 1.0, červenec 2016

Digitální vzdělávací zdroje mohou v praxi nabývat různých podob. Je v podstatě nemožné vytvořit takové požadavky, které by přiléhavě respektovaly charakter všech typů digitálních materiálů a prostředků využitelných ve vzdělávání nebo přímo pro potřeby vzdělávání vytvořených. Níže uvedené požadavky tematicky rozdělené do tří oblastí (autorskoprávní požadavky, technické požadavky a požadavky na odbornou správnost, pedagogiku a didaktiku) popisují konsensus s co nejširším záběrem. V oblasti odborná správnost, pedagogika a didaktika se aplikují pouze ty požadavky, které jsou pro daný typ (druh) zdroje relevantní. V zájmu jednoduchosti a větší srozumitelnosti používáme v textu termín „materiál“ místo „digitální vzdělávací zdroj“.

Autorskoprávní požadavky

1. **Podmínky užití.** Materiál je k dispozici pod veřejnou licenci¹,

která jej povinně umožňuje:

1.1. **sdílet** (rozmnožovat, rozšiřovat, vystavovat a sdělovat v původní podobě).

Doporučuje se, aby veřejná licence dále umožňovala materiál:

1.2. **upravovat** (zasahovat do něj - rozmnožovat, rozšiřovat, vystavovat a sdělovat díla z něj odvozená, tj. materiál podle vlastního uvážení a výukových či učebních záměrů a potřeb měnit, vylepšovat, obohacovat, vytvářet další díla na základě tohoto materiálu a sdílet výsledky²),

1.3. **využívat komerčně** (rozmnožovat, rozšiřovat, vystavovat a sdělovat materiál - případně i z něj odvozená díla - pro výtěžné účely).

Příklady OER na KISKu

- KPI11: standardizovaná možnost licencování
- VIKMB39: otevřený kurz pro hosty, ale nikomu ho nedáme, části se ale sdílet dají

MOOC

- Masivní: jsou tak velké, že není možný individuální přístup, což implikuje jiné didaktické přístupy
- Online
- Otevřený: otevřený znamená, že neklade zbytečné překážky, jako jsou formální požadavky na vzdělání.
- Kurz: problematický pojem – jak velký je kurz? Kolik stran textu nebo hodin videa?
- Podle MŠMT ČR je MOOC multimedialní, čert ví proč.

MOOC

- Velice malá míra dokončení (cca 5 %)
 - Sociální exkluze
 - Problematická motivace
 - Nižší kvalita než běžné kurzy
 - Jak standardizovat?
-
- Ale je to velký a zajímavý trh.

MOOC

- Jak uznávat kredity?
- Na čem vydělávat?
- Jak budovat kurikulum?
- Jak zlepšit míru dokončení?
- Jak pracovat se vzájemným hodnocením?
- Všichni se kopírujeme....

Otevřené kurzy

- <https://www.edx.org>
- Harvard University a Massachusetts Institute of Technology.
- Dnes se postupně přidávají další.
- Spojení videa, diskusí, projektů a testů.
- Možnost zisku certifikátu

The screenshot shows the edX website interface. At the top, there is a navigation bar with the edX logo, menu items for 'Courses', 'How It Works', 'Schools & Partners', and 'About', a search bar with the text 'I want to learn about...', and buttons for 'Sign In' and 'Register'. The main content area features a course card for 'Introduction to MongoDB using the MEAN Stack' by MongoDB University. The course card includes a graphic with the letters E, A, and JS, a description: 'Learn everything you need to know to develop a retail application using MongoDB, Node.js and the MEAN Stack.', and a green 'Enroll Now' button. Below the course card, there is a section 'About this course' with a description: 'Want to be a full-stack JavaScript engineer? This computer science course will give you a broad introduction to several of the most popular web and mobile app development toolkits, including MongoDB, ExpressJS, AngularJS, and Node.js. Together, these tools are called the "MEAN stack."' and a 'See more' link. A 'What you'll learn' section lists five bullet points: 'Installing and working with MongoDB and Node.js', 'MongoDB schema design fundamentals', 'Building REST APIs with Node.js and Express', 'Building single page applications with AngularJS', and 'Building mobile apps with the Ionic framework'. There is also a 'View Course Syllabus' link. On the right side, there is a sidebar with course details: 'Length: 5 weeks', 'Effort: 1 - 2 hours/week', 'Price: FREE Add a Verified Certificate for \$75', 'Institution: MongoDBx', 'Subject: Computer Science', 'Level: Advanced', 'Languages: English', and 'Video Transcripts: English'. At the bottom of the sidebar, there is a 'Share this course with a friend' section with social media icons for Facebook, Twitter, LinkedIn, and Email, and a 'Prerequisites' section with one bullet point: 'Experience writing front- and back-end software'.

Coursera

- <https://www.coursera.org>
- Stanford University, University of Michigan, University of Pennsylvania, University of Illinois či Princeton University a postupně se připojují další špičková (nejen) americká univerzitní pracoviště. 136 dodavatelů.
- Tlak na kvalitu, certifikáty.
- Důraz kladen na video, testy a projekty.
- 1474 kurzů
- Řada komplexních specializací

The screenshot shows the top portion of a Coursera course page. At the top left is the Coursera logo. Below it, the course title 'Creativity, Innovation, and Change' is displayed, along with the Penn State logo and the text 'by The Pennsylvania State University'. A navigation menu includes 'Course Info' and 'Preview Course'. The main content area features an 'About this Course' section with a description, 'What did we DO?' section, 'Recommended Readings', and 'Subtitles available in English'. To the right, there is a 'Start learning now' button and a 'Certificate Available for Learners' section.

The screenshot shows a video player interface on the Coursera platform. The video is titled 'CIC Team Dance' and is currently at 0:24 / 1:48. Below the video player, there are sections for 'Discussions' and 'Downloads'. The 'Discussions' section shows a thread titled 'Red Shirt' with 155 replies and 4 comments. The 'Downloads' section lists 'Lecture Video .mp4', 'Subtitles (English) WebVTT', and 'Transcript (English) .txt'.

Khan Academy

- 2006 Salman Khan
- Od ZŠ po universitu
- Základ je ve videu – dnes je jich přes 3500 na YouTube.
- Hodně matematiky a přírodních věd.
- Postupně testy, gamifikace a další prvky.
- <http://www.khanacademy.org/>

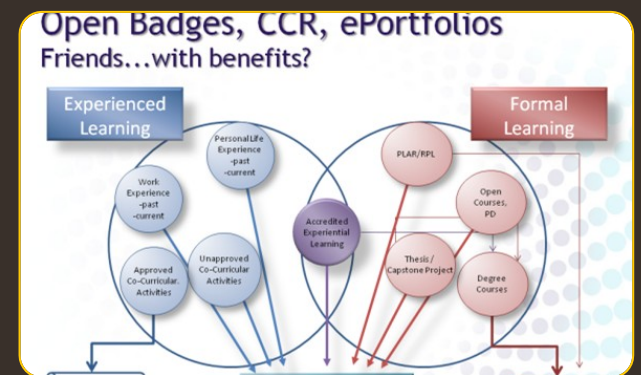
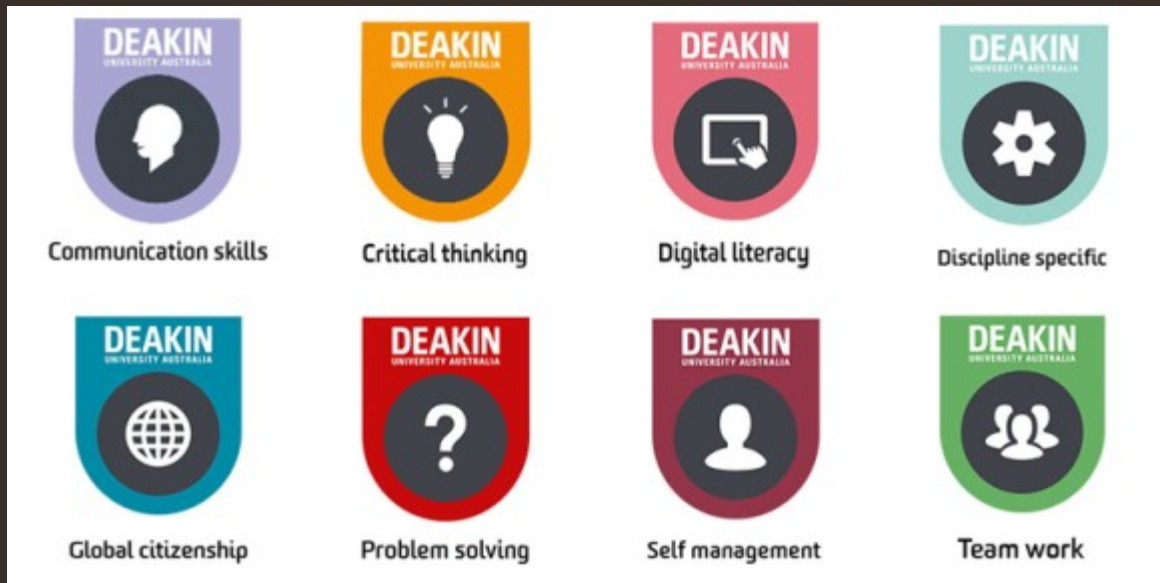
SOOC

- Small nebo Social
- Důraz je kladený na to, že jde o malou skupinu, která se vzájemně podporuje, motivuje a může jít více do hloubky
- Typicky cca 20 – 50 osob
- V čem se mění design?
- K čemu je to dobré?

Rhizomatic Education

- David Cormier
- Strom x oddenek
- Kurikulum x komunita
- Základní myšlenka: učitel vytvoří počáteční strukturu a studenti na ni sami staví podle toho, co je zajímavá a je pro ně důležité. Důraz je kladen na otevřenost a komunitu.
- Někdy se užívá koncept otevřeného sylabu (viz náš kurz), který je kompromisem mezi oběma přístupy.
- [Jak roste oddenek?](#)

Open Badgages

Otevřená data – (astro) fyzikální příklady

SIMBAD

- Set of Identifications, Measurements, and Bibliography of Astronomical Data.
- Databáze astronomických objektů s celou řadou informací – od lokalizace, přes velikost až po spektrální třídu či pozorovanou velikost.
- Existuje zde prohlížeč CDS s fotografiemi oblohy a pěknou vizuální podobou dat.
- Řada grafů, fotografií a dalších dat.
- Žáci mohou sami počítat a studovat hvězdy stejně, jako současní astrofyzici.

SIMBAD

Basic data : M 31 -- Galaxy

query around with radius arcmin

Other object types: LIN () , G (LEDA, 2MASX, MCG, UGC, UZC, Z, [M98c]) , AGN ([VV2000c], [VV2003c], [VV98c]) , Rad (2C, DA, [DGW65]) , IR (IRAS, IRC, RAFGL) , QSO ([VV2006], [VV2010]) , GiC (GIN) , GiG (K79) , X (XSS)

ICRS coord. (ep=J2000): 00 42 44.330 +41 16 07.50 (Infrared) [~ ~ ~] B [2006AJ...131.1163S](#)

FK5 coord. (ep=J2000 eq=2000): 00 42 44.330 +41 16 07.50 (Infrared) [~ ~ ~] B [2006AJ...131.1163S](#)

FK4 coord. (ep=B1950 eq=1950): 00 40 00.09 +40 59 41.7 (Infrared) [~ ~ ~] B [2006AJ...131.1163S](#)

Gal coord. (ep=J2000): 121.1743 -21.5733 (Infrared) [~ ~ ~] B [2006AJ...131.1163S](#)

Radial velocity / Redshift / cz: V(km/s) -300.0 [4.0] / z(spectroscopic) -0.001000 [0.000013] / cz -299.85 [4.00] (~) C [2012AJ...144...4M](#)

Morphological type: SA(s)b D [2013AJ...146...67B](#)

Angular size (arcmin): 129 25 45 (~) (~) C ~

Fluxes (6):

U 4.86 [0.03] D [2007ApJS..173..185G](#)

B 4.36 [0.02] D [2007ApJS..173..185G](#)

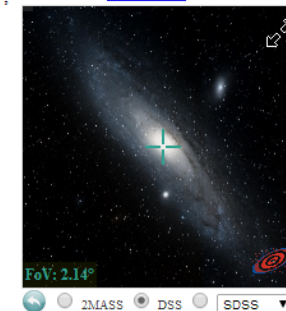
V 3.44 [0.03] D [2007ApJS..173..185G](#)

J 2.094 [0.016] C [2006AJ...131.1163S](#)

H 1.283 [0.017] C [2006AJ...131.1163S](#)

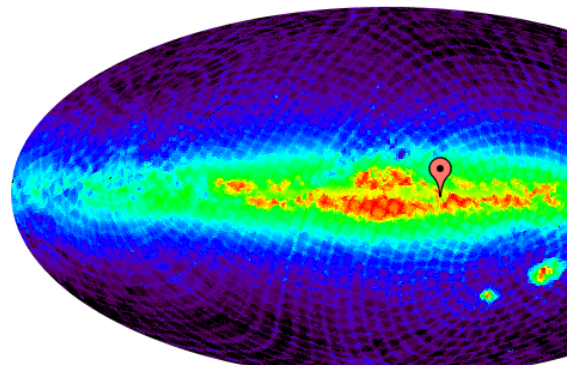
K 0.984 [0.017] C [2006AJ...131.1163S](#)

Interactive [AladinLite](#) view

essential notes: • See GALEX UV data in [GALEX data](#)

[U/297] NOMAD Catalog (Zacharias+ 2005)

© UDS/CNRS

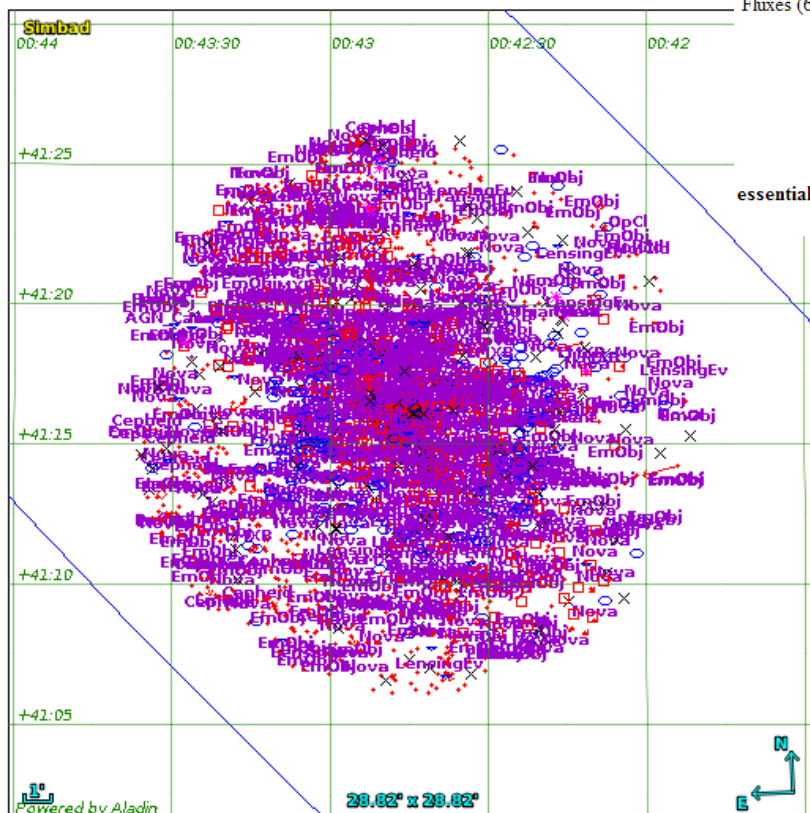
[Contact](#)

Show entries

Search:

NOMAD1	YM	RAJ2000	DEJ2000	r pmRA	e_pmRA	pmDE	e_pmDE	Bmag_r	Bmag	Vmag_r	Vmag	Rmag_r	Rmag
0406-0613212	.M	251.6583608	-49.3224261	M0.0	0.0	0.0	0.0						
0406-0613213	.M	251.6585569	-49.3417431	M0.0	0.0	0.0	0.0						
0406-0613214	..	251.6586361	-49.3374389	B 58.0	8.0	16.0	13.0	16.820	B			16.480	e
0406-0613215	.M	251.6586450	-49.3043142	M0.0	0.0	0.0	0.0						
0406-0613216	YM	251.6586778	-49.3793111	B 0.0	0.0	0.0	0.0	17.320	B	17.740	Y	17.160	B
0406-0613217	.M	251.6587819	-49.3356822	M0.0	0.0	0.0	0.0						
0406-0613218	YM	251.6591917	-49.3984250	B 0.0	0.0	0.0	0.0	17.200	B	17.650	Y	16.320	B
0406-0613219	.M	251.6592500	-49.3568167	B 0.0	0.0	0.0	0.0	17.270	B			15.920	e
0406-0613220	YM	251.6595028	-49.3180139	B 0.0	0.0	0.0	0.0	16.680	B	16.640	Y	16.270	B
0406-0613221	.M	251.6595078	-49.3758131	M0.0	0.0	0.0	0.0						

Showing 1 to 10 of 50 entries

[get the EPS file for this image](#)

Další zdroje

- Skyview – zobrazí snímek objektu v dané frekvenci
- NASA – zdroj dat všeho druhu (od obrázků z Hubbleova teleskopu po výpočet X-Ray Background daného objektu)
- MAST Portal – všechna dostupná pozorovaná data (spektra, fotografie,...) na jednom místě. Vše se dá prohlížet stahovat, analyzovat.

MAST

Select Collection: All MAST Observations

Portal v1.6.9...

Start Page MAST: T Tau MAST: M60

532 Total Rows

Filters

Clear Filters Edit Facets... Help...

All Checked Unchecked

Filter All Record Fields

Product Type

Order Values by Count

- calibration (34 of 34)
- image (265 of 265)
- spectrum (233 of 233)

Mission

Order Values by Count

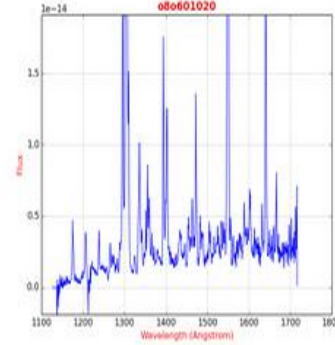
- FUSE (1 of 1)
- HST (482 of 482)

Act	
17	
18	
19	

Details: MAST: T Tau - T-TAU

Summary Details

T-TAU - O80601020

Publisher: undefined
Collection: HST
Instrument: STIS/FUV-MAMA
Obs ID: O80601020
Exposure Time: 2870 (s)
Proposal PI: CALVET
Proposal ID: [9785](#)

AstroView

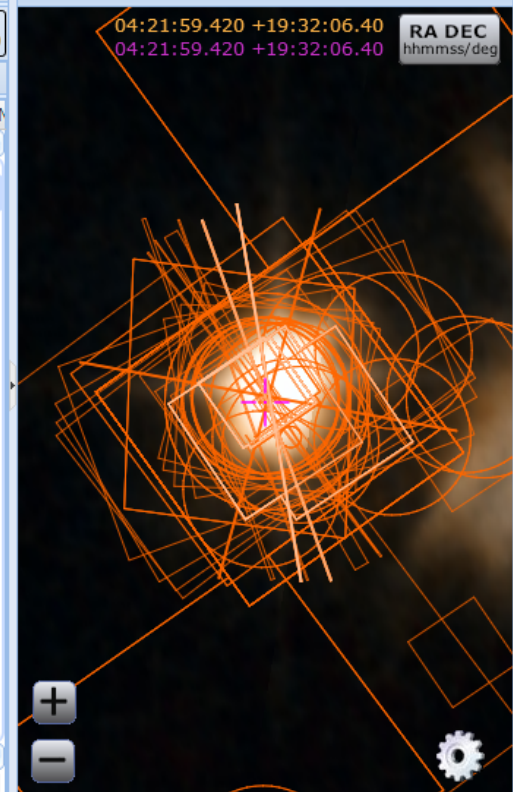
04:21:59.420 +19:32:06.40 RA DEC
04:21:59.420 +19:32:06.40 hhhmss/deg

Target M
T-TA

HD28

HD28

HD28

+
-
⚙

532 Total Rows

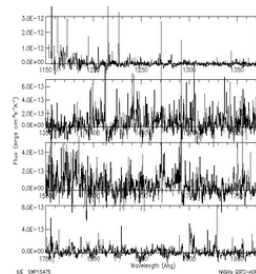
Table View

Actions	Preview
☒	
☒	
☒	
☒	

Details: MAST: T Tau - HD 284419

Summary Details

HD 284419 - swp15475

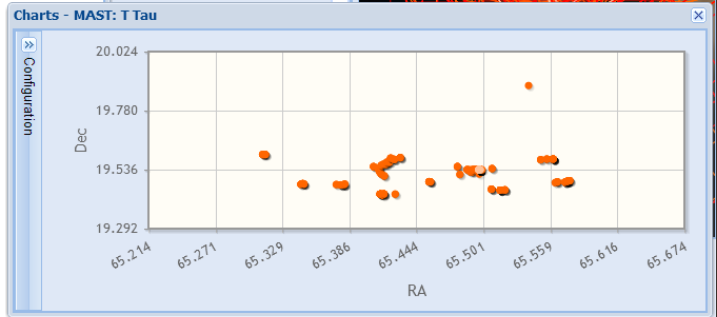
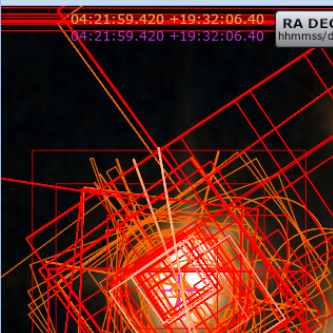

Publisher: undefined
Collection: IUE
Instrument: SWP
Obs ID: swp15475
Exposure Time: 53398.75 (s)
Proposal PI: Lee W. Hartmann
Proposal ID: [MLDLH](#)

NGC 1555

Footprints: All

03010 04:21:

arXiv.org

- Vznik v roce 1991.
- Databáze volně dostupných preprintů z fyziky, matematiky, astronomie a dalších oborů.
- Každý měsíc tisíce nových článků.
- Lze v nich vyhledávat, stahovat je a pracovat s nimi.
- Ve výuce tak můžeme používat nejaktuálnější data a zároveň ukázat, jak vypadají výstupy fyzikální či astronomické vědy.
- Je nutný předvýběr zajímavých a dostupných textů.

Wiki

Wiki koncept

- Wikipedia: otevřená encyklopedie kvalitou srovnatelná s Britannicou
- Vlastní značkovací jazyk
- Klíčová je vazba mezi jednotlivými dokumenty ale i práce s metadaty
- Specifické řízení komunit včetně rozhodovacích procesů
- Kdokoli může editovat cokoli (to už dnes úplně neplatí)
- Aby to celé fungovalo, je třeba mít dobrá pravidla a hodně přispěvatelů
- MediaWiki aj.
- Studenti píší Wikipedii, Senioři píší Wikipedii

Nelineární učení

- Jako Wikipedie?
- Jako myšlenková mapa?
- Jako kurátorský přístup?
- ...
- Kuratorstvi.cz
- Hypephysics
- Kreativní slovník

Hodnocení

Jestliže má člověk na něco nového skutečně přijít, nestačí mu jen formální hodnocení důvěryhodnosti dokumentů nebo kritická práce s nimi, ale je třeba, aby k tomu přidal ještě jeden krok - formuloval vlastní hypotézy a adekvátním způsobem je testovat. Na to je těsně navázán požadavek na metodologické uchopení zvoleného tématu. Jistě není třeba, aby byl každý dobrým výzkumníkem, ale alespoň rámcová znalost metod a schopnost jejich využití, je zcela zásadní.

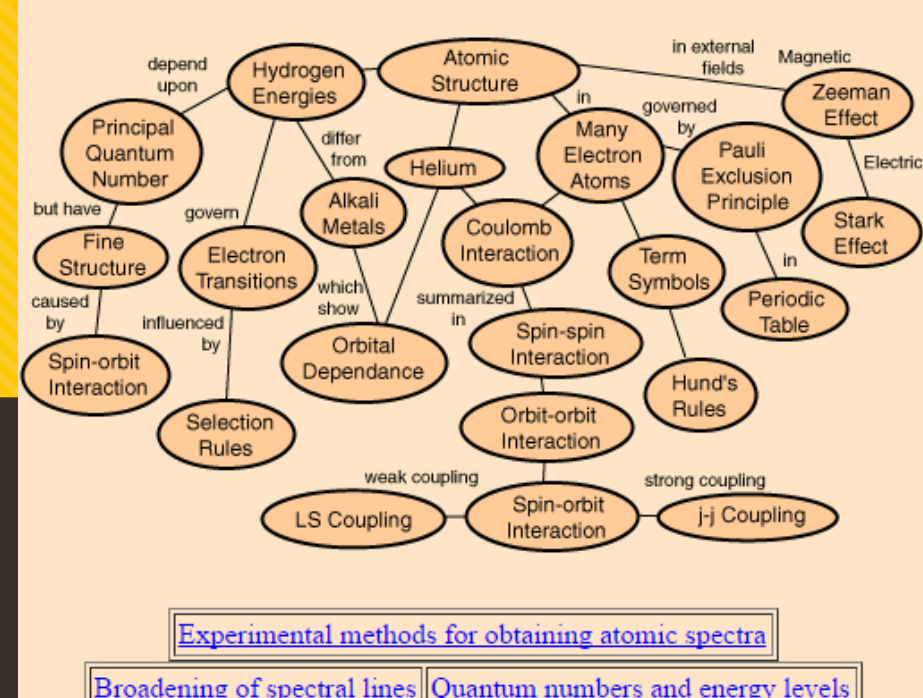
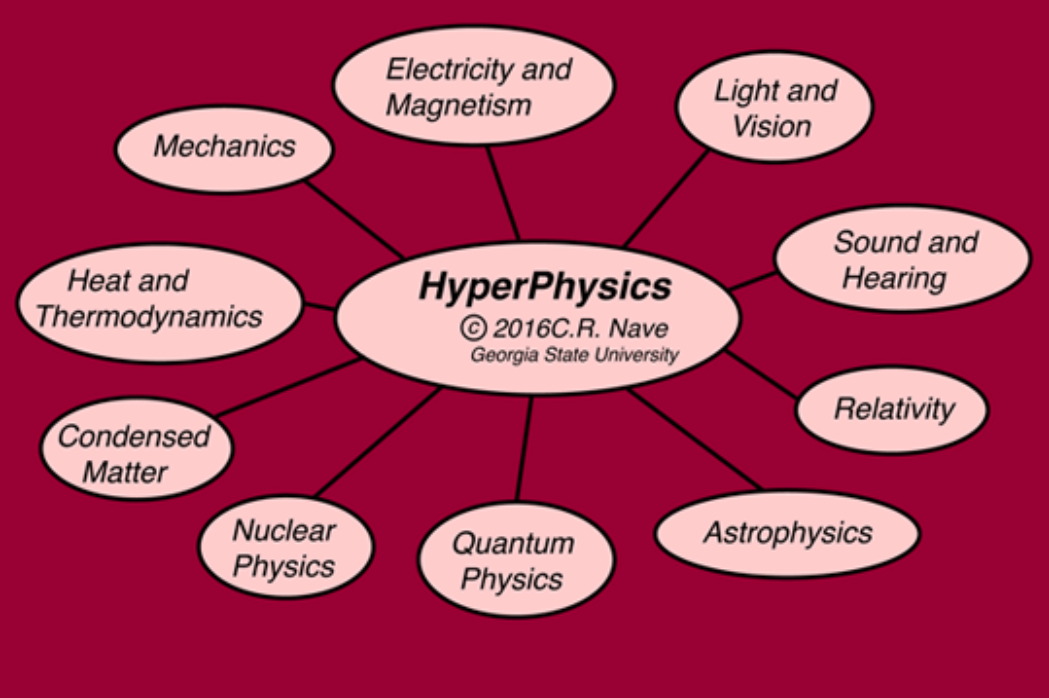
Moderní technologie v tomto ohledu mohou přinášet jak nové objekty zájmu (jak funguje online vzdělávání, co dělá člověk během čtení učebního materiálu), tak také nové metody získávání dat a jejich interpretace či vizualizace výsledků. Trend akcentující **evidence based learning** je jednoznačný a jeho prvky lze doporučit při libovolné edukační aktivitě.

Člověk by měl být schopen **kritického posouzení** textu či jiného obsahu, případně jeho racionálního a věcného komentování. Právě rozvoj **argumentačních dovedností** a schopnosti **diskutovat je v online prostředí**, kde s diskusemi pracují v podstatě všechny sociální sítě či weby, mimořádně důležitý.

S tím souvisí koncept **designového myšlení**, které se může uplatnit jak při vývoji jednotlivých vzdělávacích nástrojů, tak také **při práci s myšlením jedince**. V řadě případů je postně efektivnější a lepší opustit normativní koncepty myšlení ("já nejlépe vím, co druzí potřebují") a věnovat se **prototypování a testování**, tedy procesu, kdy postupnou iterací dostáváme stále lepší výsledek.

Z hlediska návrhu uživatelského designu je důležité vycházet z poznatků **UX** (například **nenutit uživatele přemýšlet**) a především respektovat zásady heuristické použitelnosti. **Nielsen sestavil sadu pravidel**, které umožňují testovat web nebo aplikaci z hlediska logiky ovládní, pochopitelnosti a pocitu bezpečí uživatele. Základním heuristickým testem by měla projít každá online vzdělávací platforma či aplikace.

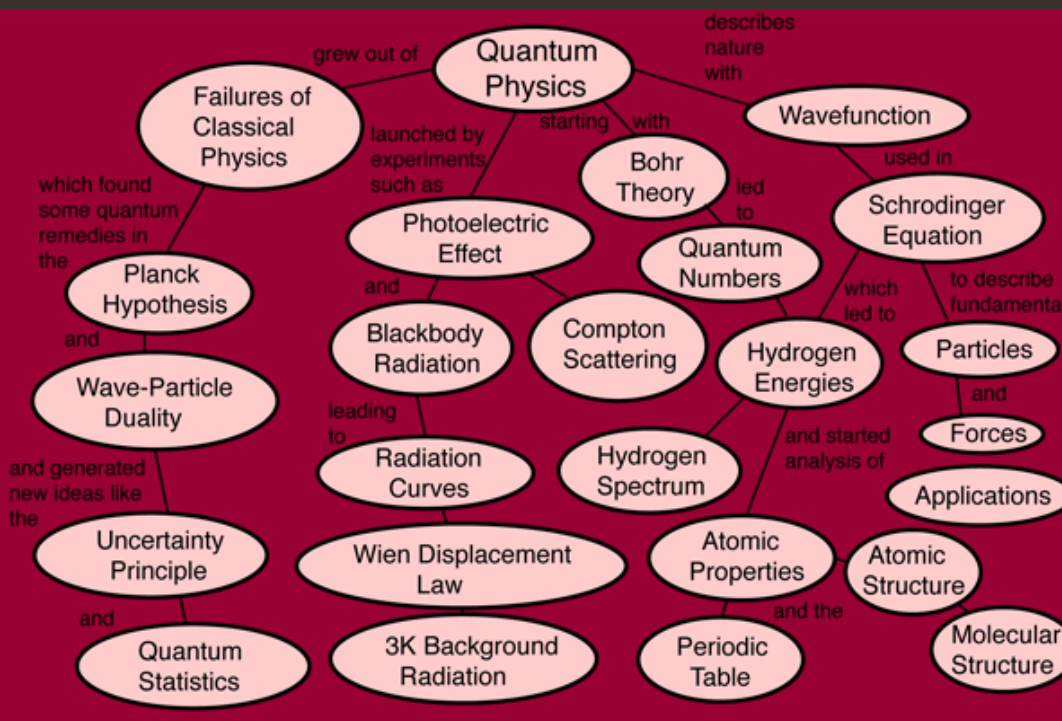
Důležitou sadou kompetencí je schopnost pracovat v týmu. Z hlediska psychologického lze **oddělit kooperaci** (spolupráci, kdy má každý jedinec v týmu jasnou a specifickou roli, za kterou může být hodnocen) a **kolaboraci** (všichni jsou zodpovědní za výsledek a případná diference rolí je až možným sekundárním jevem).

[Experimental methods for obtaining atomic spectra](#)

[Broadening of spectral lines](#) [Quantum numbers and energy levels](#)

[Atomic energy level diagrams](#)

Spin-Spin Interaction

The effect of the spin-spin interaction is noted in [Hund's rule #1](#). If you have two electrons, then the state in which their spins are parallel ($S=1$, triplet state) will be lower in energy than the state in which their spins are antiparallel ($S=0$, singlet state).

This result is correlated with the fact that the two electrons are identical [fermions](#), and a wavefunction which describes the pair must be antisymmetric with respect to exchange of the electrons (a requirement of the [Pauli exclusion principle](#)). The wavefunction can be considered to be the product of the space and spin wavefunctions:

$$\Psi_{2e(\text{antisymmetric})} = \Psi_{\text{spin}(\text{symmetric})} \times \Psi_{\text{space}(\text{antisymmetric})}$$

The fact that the spins are parallel makes the spin part of the wavefunction symmetric, and forces the space part to be antisymmetric. An anti-symmetric space wavefunction for the two electrons implies a larger average distance between them than a symmetric function of the same type. The probability is the square of the wavefunction, and from a simple functional point of view, the square of an antisymmetric function must go to zero at the origin. So in general, the probability for small separations of the two electrons is smaller than for a symmetric space wavefunction. If the electrons are on the average further apart, then there will be less shielding from the nucleus by the other electron, and a given electron will therefore be more exposed to the nucleus. This implies that it will be more tightly bound and of lower energy.

[Example of ortho- and para-helium](#)

Děkuji za pozornost